

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 11.06.2026 § 83

§ 83

Elintarvikelain mukaisten määräysten antaminen ja uhkasakon asettaminen liikkuvaa elintarvikehuoneistoa koskevassa asiassa

Valmistelijat / lisätiedot:
Gartman Nelli

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Ympäristö- ja rakennusvalvontakeskuksen johtaja Timo Pasi

Ympäristö- ja rakennuslautakunta antaa seuraavan päätöksen liikkuvaa elintarvikehuoneistoa koskevassa asiassa:

Päävelvoitteet

Ympäristö- ja rakennuslautakunta määrää elintarvikelain 55 §:n nojalla selostus osasta ilmenevää elintarvikealan toimijaa täyttämään seuraavat päävelvoitteet:

1. Pakattuihin elintarvikkeisiin tulee lisätä elintarvikelainsäädännössä määritetyt pakolliset pakkausmerkinnät.
2. Myytäessä pakkaamattomia elintarvikkeita, niistä tulee myyntipisteessä antaa elintarvikelainsäädännössä määritetyt pakolliset elintarviketiedot asiakkaalle.
3. Omavalvontajärjestelmään liittyvät kirjaukset tulee pystyä esittämään elintarvikevalvontaviranomaiselle pyydettäessä.
4. Toimijan pitää pystyä osoittamaan elintarvikkeiden jäljitettävyyden asiakirjoin, joista selviää, mistä myynnissä olevat elintarvikkeet ovat peräisin ja mikä niiden hankinta-ajankohta on.
5. Edellisen elintarvikevalvonnan tekemän tarkastuksen Oiva-raportin tulee olla esillä myyntipisteessä asiakkaille näkyvällä paikalla.

Ympäristö- ja rakennuslautakunta asettaa yllä mainituille päävelvoitteille uhkasakot seuraavasti:

1. määräyksen tehosteeksi 1000 euroa
 2. määräyksen tehosteeksi 1000 euroa
 3. määräyksen tehosteeksi 1000 euroa
 4. määräyksen tehosteeksi 1000 euroa
 5. määräyksen tehosteeksi 1000 euroa
- Uhkasakkojen yhteismäärä on 5 000 euroa.

Toimijan tulee täyttää päävelvoitteet ennen kuin asettaa tuotteet seuraavan kerran myyntiin asiakkaille.

Jos päävelvoitteita ei noudateta, ympäristö- ja rakennuslautakunta voi uhkasakkolain (1113/1990) 10 §:n nojalla tuomita uhkasakot maksettaviksi.

Tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Käsittely

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Toimija

██████████ toiminimen ██████████ haltijana.
Toimijan osoite on ██████████.

Asian taustatiedot

██████████ harjoittaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana toiminimellä ██████████ elintarvikelain 10 §:n mukaista rekisteröityä elintarviketoimintaa liikkuvassa elintarvikehuoneistossa. Toimija käy myymässä pakattuja ja pakkaamattomia elintarvikkeita erilaisissa tapahtumissa, kuten markkinoilla ja toreilla. Toiminta on ajoittunut kesäkuukausille ja joulun aikaan.

Liikkuva elintarvikehuoneisto on rekisteröity Vantaan kaupungin elintarvikevalvontaviranomaisen toimesta vuonna 2022. Yritys- ja yhteisötietojärjestelmään (YTJ) rekisteröidyissä tiedoissa toimijan kotipaikaksi on merkitty Vantaa, mutta postiosoite on Espoossa. Lisäksi toimija on rekisteröitymisilmoituksessaan merkinnyt kotikunnaksi Espoon. Toimija on myös aiemmin kertonut Porvoon ja Vantaan elintarvikevalvontaviranomaisille valmistavansa ja pakkaavansa tuotteitaan Espoossa. Espoon seudun ympäristöterveyden toimijalta saaman viimeisimmän tiedon mukaisesti elintarvikkeita ei enää valmisteta Espoossa.

██████████ toimintaa on tarkastettu useissa tapahtumissa eri paikkakunnilla ja toiminnassa on havaittu toistuvia puutteita elintarvikkeista annettavissa tiedoissa pakatuissa ja pakkaamattomissakin elintarvikkeissa, elintarvikkeiden jäljitettävyydessä ja Oiva-raportin esilläpidossa. Lisäksi toimija ei ole pystynyt esittämään käytössä olevaa omavalvontajärjestelmää. Toimijalle on lähetetty tarkastuskertomukset jokaisesta tarkastuksesta erikseen tarkastuksen tehneen tahon toimesta. Tarkastuksilla 6.10.2022, 5.8.2023 ja 3.8.2024 toimijaa oli kehoitettu korjaamaan puutteelliset elintarvikkeiden pakkausmerkinnät. 26.9.2024 tarkastuksella havaittiin, ettei toimija ollut noudattanut kehotuksia. Tämän johdosta Keski-Uudenmaan ympäristökeskus oli kuullut pakkausmerkintäasiassa toimijaa vuonna 2024 ja antanut asiassa päätöksen 22.10.2024. Koska elintarvikealan toimijan kotipaikka kuitenkin sijaitsee Espoossa, on asiassa toimivaltainen viranomainen Espoon

seudun ympäristöterveys ja asia siirrettiin käsittelyyn Espooseen. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen antaman päätöksen jälkeen havaittiin puutteita pakkausmerkinnöissä tarkastuksella 8.12.2024. Lisäksi kyseisellä tarkastuksella havaittiin puutteita myös omavalvontajärjestelmässä, elintarvikkeiden jäljitettävyydessä ja Oiva-raportin esilläpidossa.

Espoon seudun ympäristöterveyden johtava kaupungineläinlääkäri määräsi 4.6.2025 annetulla päätöksellä [REDACTED] korjaamaan elintarvikelain (297/2021) 55 §:n nojalla elintarvikesäännösten vastaisuudet seuraavin toimenpitein:

1. Pakattuihin elintarvikkeisiin tulee lisätä elintarvikelainsäädännössä määritetyt pakolliset pakkausmerkinnät.
2. Myytäessä pakkaamattomia elintarvikkeita, niistä tulee myyntipisteessä antaa elintarvikelainsäädännössä määritetyt pakolliset elintarviketiedot asiakkaalle.
3. Omavalvontajärjestelmään liittyvät kirjaukset tulee pystyä esittämään elintarvikevalvontaviranomaiselle pyydettyä.
4. Toimijan pitää pystyä osoittamaan elintarvikkeiden jäljitettävyys asiakirjoin, joista selviää, mistä myynnissä olevat elintarvikkeet ovat peräisin ja mikä niiden hankinta-ajankohta on.
5. Edellisen elintarvikevalvonnan tekemän tarkastuksen Oiva-raportin tulee olla esillä myyntipisteessä asiakkaille näkyvällä paikalla.

Määräaika korjauksille oli 31.07.2025 mennessä. Päätöksessä on todettu, että mikäli määräystä ei noudateta määräaikaan mennessä, elintarvikevalvontaviranomainen harkitsee esittävänsä uhkasakon asettamista annettujen määräysten tehosteeksi (elintarvikelaki 68 §). Uhkasakko asetetaan määräämällä eri uhkasakko jokaiselle päävelvoitteelle (uhkasakkolaki 1113/1990, luku 2, 6 §). Kaupungineläinlääkäriin antama määräys on lainvoimainen.

Määräyksen antamisen jälkeen toimija on tarkastettu kahdesti eri valvontayksiköiden toimesta. Tarkastuksilla on tehty seuraavat havainnot:

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen elintarviketarkastajan tekemä valvontasuunnitelman mukainen uusintatarkastus 23.8.2025. Kertomuksessa todettiin laiminlyöntejä omavalvontasuunnitelman, elintarvikkeista annettavien tietojen, jäljitettävyyden sekä Oiva-raportin esillä pidon osalta. Havaitut epäkohdat arvioitiin elintarvikevalvonnan neliportaisella Oiva-arviointiasteikon heikoimmalla arvosanalla D eli huono. Havaitut epäkohdat sisälsivät kaikki 5 velvoitetta, joita toimijalle oli määräyksellä asetettu.

Lahden ympäristöterveyden terveydensuojeluinsinööri teki suunnitelman ulkopuolisen tarkastuksen toimintaan 19.9.2025 Lahden Kalamarkkinoilla. Tarkastuksella todettiin, että viimeistä Oiva-raporttia ei ollut nähtävillä ja Vanilja Halvan pakkausmerkinnöissä oli puutteita. Merkinnöistä oli puuttunut kokonaan pistaasipähkinä sekä allergeenien korostaminen. Lisäksi toimijan tiedottaminen ennen markkinoille tulemistä oli ollut puutteellista, tiedotuksessa ei mainittu myytäviä tuotteita. Jäljitettävyyttä tai omavalvontasuunnitelmaa ei Lahdessa tarkastettu. Tarkastuspöytäkirja oli tehty asiakirjapohjalle, jolloin Oiva-arvosanoja ei annettu.

Perustelut

Tarkastusasiakirjojen perusteella toimija on laiminlyönyt kaikkia 4.6.2025 asetettuja velvoitteita. Tämän vuoksi määräykset on tarpeen uudistaa ja asettaa uhkasakot määräysten tehosteiksi, jotta voidaan varmistua

lainsäädännön noudattamisesta. Toimija on kuulemiseen antamassaan vastineessa tuonut esiin korjaavansa esitetyt puutteet toiminnassaan. Puutteita on kuitenkin esiintynyt toistuvasti useiden vuosien ajan, joten uhkasakon asettaminen määräysten tehosteeksi on tarpeellista.

Elintarvikelain 55 §:n mukaan valvontaviranomainen voi määrätä toimijan korjaamaan epäkohdan, jos:

- 1) elintarvike tai elintarvikekontaktimateriaali, elintarvikehuoneisto tai alkutuotantopaikka taikka elintarvike- tai kontaktimateriaalitoiminta voi aiheuttaa vaaraa ihmisen terveydelle tai ne ovat muutoin elintarvikesäännösten vastaisia; tai
- 2) elintarvikkeesta tai elintarvikekontaktimateriaalista annetut tiedot voivat aiheuttaa vaaraa ihmisen terveydelle tai johtaa kuluttajaa harhaan.

Elintarvikesäännösten vastaisuus on määrättävä korjattavaksi välittömästi tai valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa.

Elintarvikelain 68 §:n mukaan valvontaviranomainen voi tehostaa elintarvikelain nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla.

Velvoitetulla on toiminimen haltijana oikeudellinen ja tosiasiallinen mahdollisuus noudattaa asetettuja velvoitteita. Edellytys määräajasta, jonka mukaan toimijan tulee täyttää päävelvoitteet ennen tuotteiden seuraavaa myyntiin asettamista, ja uhkasakkojen määrä on katsottu kohtuullisiksi päävelvoitteiden laatu ja laajuus huomioon ottaen. Uhkasakkojen suuruutta harkittaessa on huomioitu se, että uhkasakon voidaan olettaa johtavan velvoitteen toteuttamiseen.

Päävelvoitteiden perusta on seuraava, kirjattuna päävelvoitteiden mukaisessa järjestyksessä:

1. Pakatut elintarvikkeet

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle III luvussa kerrotaan elintarviketietoja koskevat yleiset vaatimukset ja elintarvikealan toimijan velvollisuudet. Asetuksen kuudennessa artiklassa säädetään, että elintarvikkeeseen, joka on tarkoitettu toimitettavaksi loppukuluttajalle tai suurituloisille, on liitettävä elintarviketiedot tämän asetuksen mukaisesti. Artiklassa 9 annetaan luettelo pakollisista tiedoista.

Elintarviketietoasetuksen 9 artiklan edellyttämät pakolliset pakkausmerkinnät ovat:

- elintarvikkeen nimi
- ainesosaluettelo
- ainesosaluettelossa allergioita tai intoleransseja aiheuttavat aineet, jotka korostettu (elintarviketietoasetus, liite II)
- tiettyjen ainesosien tai ainesosien ryhmien määrät (tarvittaessa) elintarvikkeen sisällön määrä
- vähimmäissäilyvyysaika (parasta ennen) tai viimeinen käyttöajankohta ja tarvittaessa pakastuspäivämäärä
- erityiset säilytysolosuhteet ja/tai käyttöolosuhteet (tarvittaessa) elintarvikealan toimijan nimi tai toiminimi ja osoite
- alkuperämaa tai lähtöpaikka tarvittaessa (elintarviketietoasetus, 26 artiklan muk.) - käyttöohje (tarvittaessa) juomien todellinen alkoholipitoisuus tilavuusprosentteina, jos alkoholipitoisuus on suurempi kuin 1,2 tilavuusprosenttia)

- ravintoarvoilmoitus

Pakollisten merkintöjen lisäksi pakkauksessa on tarvittaessa oltava mm. mahdolliset erityislainsäädännön edellyttämät merkinnät.

Lisäksi artiklassa 30 säädetään, että pakollisen ravintoarvoilmoituksen on sisällettävä seuraavat tiedot:

- a) energiasisältö; ja
- b) rasvan, tyydyttyneiden rasvojen, hiilihydraatin, sokereiden, proteiinin ja suolan määrät.

Artiklassa 12 kohdassa 1 säädetään, että pakollisten elintarviketietojen on oltava saatavilla ja helposti käytettävissä tämän asetuksen mukaisesti kaikkien elintarvikkeiden osalta, kohdassa 2 todetaan, että kun on kyse valmiiksi pakatuista elintarvikkeista, pakolliset elintarviketiedot on esitettävä suoraan pakkauksessa tai siihen kiinnitettyssä etiketissä.

2. Pakkaamattomat elintarvikkeet

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle 44 artiklan mukaisesti jäsenvaltiot voivat toteuttaa kansallisia toimenpiteitä koskien pakkaamattomia elintarvikkeita. Pakkaamattomista elintarvikkeista ilmoitettavista yleisistä tiedoista säädetään tarkemmin Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella 834/2014 elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle. Asetuksen 6 ja 7 §:n perusteella pakkaamattomista elintarvikkeista on elintarvikkeen luovutuspaikassa annettava loppukuluttajalle seuraavat tiedot:

- elintarvikkeen nimi
- allergioita ja intoleransseja aiheuttavat aineet ja tuotteet
- ainesosat
- alkuperämaa- tai lähtöpaikka (vastaavasti kuin pakatuissa)
- käyttö- ja säilytysohjeet (tarvittaessa)

Asetuksen 8 §:ssä säädetään, että edellä 6 ja 7 §:ssä tarkoitetut tiedot on ilmoitettava loppukuluttajalle kirjallisesti elintarvikkeen luovutuspaikassa pakkaamattoman elintarvikkeen läheisyydessä olevassa helposti havaittavassa ja selkeässä esitteessä tai taulussa tai muulla vastaavalla selkeällä tavalla.

Edellä 6 ja 7 §:ssä tarkoitetut tiedot voidaan 1 momentissa säädetystä poiketen antaa suullisesti edellyttäen, että elintarvikkeen luovutuspaikassa pakkaamattoman elintarvikkeen läheisyydessä olevassa helposti havaittavassa ja selkeässä esitteessä tai taulussa tai muulla vastaavalla tavalla ilmoitetaan, että tiedot ovat saatavissa pyydettyä henkilöä tai että tiedot ovat kuluttajan saatavissa kirjallisessa tai elektronisessa muodossa ennen ostopäätöksen tekoa ilman ylimääräisiä kustannuksia; ja tiedot ovat kirjallisessa tai elektronisessa muodossa elintarvikkeen luovutuspaikassa henkilökunnan ja valvontaviranomaisten helposti saatavilla.

3. Omavalvonta

Elintarvikelaissa 297/2021 15 §:n mukaan elintarvikealan ja kontaktimateriaalialan toimijalla on oltava järjestelmä, jonka avulla toimija tunnistaa ja hallitsee toimintaansa liittyvät vaarat ja varmistaa, että toiminta

täyttää elintarvikesäännöksissä asetetut vaatimukset. Toimijan on kirjattava omavalvonnan tulokset riittävällä tarkkuudella.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 318/2021 elintarvikehygieniasta 22 §:ssä säädetään, että elintarviketoimintaan liittyvien omavalvonnan kirjausten on sisällettävä tallenteet omavalvonnan toteuttamisesta, siihen liittyvistä mittauksista, tutkimuksista ja selvityksistä sekä tehdyistä korjaavista toimenpiteistä ja ilmoituksista viranomaiselle.

Toimijan on säilytettävä omavalvonnan kirjauksia vähintään yksi vuosi elintarvikkeen viimeisen käyttöajankohdan tai vähimmäissäilyvyysajan jälkeen tai vähintään yksi vuosielintarvikkeen käsittelystä, jos edellä mainittuja päiväysmerkintöjä ei vaadita, jollei asiasta ole toisin säädetty. Toimijan on lisäksi säilytettävä tehtyjen tutkimusten viimeisimmät tulokset. Kirjausten on oltava valvontaviranomaisen saatavilla.

4. Elintarvikkeiden jäljitettävyys

Elintarvikelain 14 §:n mukaisesti elintarvikkeista, elintarviketuotantoon käytettävistä eläimistä ja elintarvikekontaktimateriaaleista on ilmoitettava vastaanottajalle elintarvikesäännöksissä edellytetyt jäljitettävyystiedot.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) 178/2002 elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä, artikkelissa 18 säädetään, että kaikissa tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa on huolehdittava siitä, että on mahdollista jäljittää elintarvikkeet, rehut, elintarviketuotantoon käytettävät eläimet ja muut mahdolliset aineet, jotka on tarkoitettu tai joiden voidaan olettaa tulevan lisätyksi elintarvikkeeseen tai rehuun. Elintarvike- ja rehualan toimijoiden on voitava tunnistaa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on toimittanut niille elintarvikkeen, rehun, elintarviketuotantoon käytettävän eläimen tai sellaisen aineen, joka on tarkoitettu tai jonka voidaan olettaa tulevan lisätyksi elintarvikkeeseen tai rehuun. Tätä varten toimijoilla on oltava käytössä tähän tarkoitettut järjestelmät ja menettelyt, joiden avulla toimivaltaiset viranomaiset saavat nämä tiedot pyynnöstä käyttöönsä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 318/2021 elintarvikehygieniasta 22 §:ssä edellytetään, että toimijan on säilytettävä elintarvikkeiden jäljitettävyystietoja vähintään yksi vuosi elintarvikkeiden lähettämisestä tai vastaanottamisesta.

Elintarvikkeiden jäljitettävyys voi todentaa esimerkiksi lähetyslistojen tai kuormakirjojen avulla.

5. Oiva-raportti

Elintarvikelaissa 16 §:ssä säädetään, että suunnitelmallisen elintarvikevalvonnan piirissä olevan elintarvikealan toimijan on julkistettava valvontaviranomaisen antama elintarviketoiminnan tarkastuksesta kertova raportti. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset valvontatietojen julkistamisesta. Elintarviketoiminnan tarkastuksesta annetun viimeisimmän raportin on oltava helposti saatavilla elintarvikealan toimijan internetsivuilla tai muulla vastaavalla tavalla. Lisäksi elintarvikehuoneistossa, jossa kuluttajat asioivat, raportin on oltava esillä sisäänkäynnin yhteydessä tai muussa kuluttajalle helposti havaittavassa paikassa.

Vaatimus raportin esilläoloon koskee myös liikkuvaa elintarvikehuoneistoa, jossa raportti tulee asettaa esille kuluttajan helposti havaitsemaan paikkaan.

Kuuleminen

Ennen asian saattamista ympäristö- ja rakennuslautakunnan käsiteltäväksi toimijalle varattiin tilaisuus lausua mielipiteensä asiassa 4.5.2026 mennessä. Kuulemiskirje luovutettiin vastaanottajalle saantitodistusta vastaan.

Toimija toteaa 4.5.2026 toimittamassaan vastineessa, että valvontaviranomaisen huomautukset on otettu vastaan ja he ovat välittömästi ryhtyneet toimenpiteisiin havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Toimenpiteet sisältävät pakkausmerkintöjen tarkastamisen ja täydentämisen, pakkaamattomien elintarvikkeiden tiedottamisen parantamisen myyntipisteessä, omavalvontajärjestelmän kirjausten ajantasaisuuden varmistamisen sekä jäljitettävyyteen liittyvien asiakirjojen kehittämisen. Lisäksi he ovat asettaneet Oiva-raportin ja pitävät sitä jatkossa selkeästi esillä myyntipisteessä vaatimusten mukaisesti. Toimija kertoo, että heidän tavoitteenaan on varmistaa täysi vaatimustenmukaisuus elintarvikelainsäädännön kanssa sekä korjata kaikki havaitut puutteet viivytyksettä. Toimija pyytää mahdollisuutta jatkaa toimintaa korjaavien toimenpiteiden aikana ja esittää valmiutta tehdä yhteistyötä viranomaisen kanssa asian ratkaisemiseksi.

Ilmoitusvelvollisuus

Jos määräysten kohteena oleva omaisuus tai sitä koskeva käyttöoikeus luovutetaan, on tässä päätöksessä asetetusta velvoitteesta ja uhasta ilmoitettava luovutuksensaajalle ottamalla luovutuskirjaan sitä koskeva maininta tai muutoin todisteellisesti. Ilmoitusvelvollisuutta ei sovelleta, kun tuotteet myydään kuluttajille. Lisäksi velvoitetun on ilmoitettava Espoon seudun ympäristöterveyteen luovutuksensaajan nimi.

Sovelletut oikeusohjeet

Hallintolaki 434/2003 34, 36 §
Elintarvikelaki 297/2021 14, 15, 16, 55, 68, 78 §
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajalle artiklat 6, 9, 12, 30, 44
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) 178/2002 elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä, 18 artikla
Maa- ja metsätalousministeriön asetus 318/2021 elintarvikehygieniasta 6, 7, 8, 22 §
Ulkasakkolaki 1113/1990 1, 4, 6–8, 18, 22, 23 §

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Ei julkaista, Johtavan kaupungineläinlääkärin päätös 4.6.2025, sisältää henkilötietoja
- Ei julkaista, Tarkastuskertomus 23.8.2025, sisältää henkilötietoja, toisen viranomaisen asiakirja
- Ei julkaista, Tarkastuskertomus 19.9.2026, sisältää henkilötietoja, toisen viranomaisen asiakirja
- Ei julkaista, Kuulemiskirje 9.4.2026, sisältää henkilötietoja
- Ei julkaista, Toimijan vastine kuulemiseen 4.5.2026, sisältää henkilötietoja

Tiedoksi

Asianosainen